

Ünnepek

Lekció: Lk. 2.1-20
Textus: Ézs. 63.15-64.2

2007. dec. 25. Karácsony
Gazdagrét

„Bárcsak szétszakítanád az eget...”

Jézus a válasz! – hirdeti egy plakát azzal a bizonyossággal, hogy Isten minden ígérete benne lett igenné, és az ember minden kérdése, minden keresése, minden reménysége benne talál megnyugtató feloldást. – Jézus a válasz! – De mi volt a kérdés? – írta valaki alá, meglehetősen gúnyosan, és ezzel pellengérré állítva buzgó keresztyének hitet terjesztő szándékát. Talán a kritikában az fogalmazódik meg, hogy mielőtt Jézusban megoldást szeretnénk nyújtani, tanuljunk másokat meghallgatni, megérteni, és velük együttérezni.

Karácsony, az, hogy a Mindenható Isten testet ölt, emberré lesz, megszületik a világban – valóban Isten végső és teljes válasza mindarra a fájdalomra, céltalanságra, szenvedésre, amelyben a Föld népei élnek. De ez a válasz csak akkor lesz bennünket megragadó, megújító, felemelő és megváltoztató valósággá, ha előtte magunk is megfogalmazzuk a kérdéseket, szavakba öntjük hiányainkat és reménységeinket, néven nevezzük vágyódásunk. Ebben segít bennünket a most felolvasott szakasz, amely egy imádság. Az imádkozó panaszkodik; panaszkodik, mert úgy érzi, nincs jelen életükben Isten, és ennek súlyos következményei vannak. Egy olyan imádságot olvasunk, amelyet panasz-énekként ismernek a bibliamagyarázók. Ugyanakkor *közösségi* panasz áll előttünk, amelynek témája nem egyetlen ember, hanem egy közösség, Isten népe kilátástalansága. Arra hívlak benneteket, hogy lépjünk be ebbe az imádságba. Engedjük, hogy szavai, kifejezései kapcsolatba kerüljenek a mi érzéseinkkel, élethelyzetünkkel, egyéni vagy éppen nemzeti kérdéseinkkel, aggodalmainkkal és reménységünkkel. Engedjük, hogy amint halljuk, hogyan imádkozott Istennek ez az embere kb. két és félezer évvel ezelőtt, a mi szívünk is úgy formálódjon, hogy a bennünket nyugtalanító kérdésekre megérkezessen a karácsonyi örömhír, mint a legteljesebb és legigazibb válasz: *„Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész népnek öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.”*

I. Az imádkozó ember Isten eljövetelére vágyik

A felolvasott részben így szólítja meg Istent: tekints le, nézz le! A kérés sürgető voltát azonnal átérezzük, ha megértjük, *milyen helyzetben* kiált a próféta az Úrhoz: *„Miért engeded Uram, hogy letévedjünk utaidról? Miért engeded, hogy a szívünk kemény legyen, s ne féljen téged?”* Izrael kritikus történelmi helyzetben van, amikor a fogság után várt kibontakozás helyett viták, széthúzás jellemzi az országot. Ellenségek hátráltatják az a fogság utáni új élet kibontakozását. Isten népe nem Isten ígéretei, Isten szándékai szerint él. A próféta két kifejezést használ a helyzet leírására: eltévedés és keményszívűség. Eltévedtünk, mondja, mert nem a te utaidon járunk. Megkeményedett szívünk, mert nem keres és nem tisztel téged.

Az eltévedéssel, a céltévesztettséggel, az iránytalansággal és kilátástalansággal könnyen tudunk azonosulni mind globális, vagy országos, mind személyes szinten. Sokak számára a mindennapok egyik legkínzóbb jellemzője az eltévedés, a céltalanság érzése. Rövid távú célok és vágyak váltották fel a nagy célokat és irányokat. A 21. század emberét egyre jobban szorongatja a magunkba zártság, a magunkra maradás, a jövőtlenség gondolata. Mindennapi hírekben halljuk, hogy ha nem változik semmi az energia felhasználásunkkal, a szennyező anyagok kibocsátásával, a következő generáció elképzelhetetlen nehézségekkel találja szembe magát. Mindeközben tehetetlennek érezzük magunkat: van-e beleszólásunk abba, amerre a világ megy? A következő történet, egy ősi indiai mese, amit Henry Nouwen, lelkiségi író ad elő, nagyon jól mutatja be korunk elveszettségét:

„Egy király négy fia azon tanakodott, milyen mesterséget válasszon magának. 'Járjuk be a földet, és tanuljunk meg egy különleges tudományt' – egyeztek meg egymás között. Így szólt döntésük, s miután megállapodtak következő találkozásjuk helyszínében, a négy testvér nekiindult a szélrózsa négy különböző irányába.

Telt-múlt az idő, s a testvérek újra összetalálkoztak a kitűzött helyen, és megkérdezték egymástól, ki mit tanult. 'Én elsajátítottam egy tudományt – szólta az első, amelynek segítségével, ha csak egy csontom is van egy teremtményből, azonnal a húsát is rá tudom varázsolni.' A második folytatta: 'Én pedig bőrt és szőrt tudok növeszteni rá, ha hús van a csontjain.' 'Én képes vagyok megteremteni a végtagjait, ha már rajta a hús, a bőr és a szőr.' – tette hozzá a harmadik. 'Én pedig tudom, hogyan leheljek belé életet, ha megvannak a végtagjai' – fejezte be a negyedik.

Ezzel a négy testvér bement az őserdőbe egy darab csontért, hogy bemutathassák tudományukat. A sors úgy akarta, hogy egy oroszlán csontjára találjanak rá, ám ők, mit sem tudván erről, felvették a földről. Az első húst tett rá, a második bőrt és szőrt növesztett rá, a harmadik megfelelő végtagokat illesztett hozzá, a negyedik pedig életre keltette az oroszlánt. Dús sörényét megrázva felkelt a vérengző vadállat, s félelmetes szájával, éles fogaival és kegyetlen állkapcsával rávetette magát a teremtőire. Mindegyiküket felfalta, majd elégedetten eltűnt a dzsungelben.” (Henry Nouwen, A sebzett gyógyító. Ursus Libris, Budapest, 2006. 18-19.)

Így vesztett célt korunk, a technológiai társadalom. Hatalmas lehetőségekre tettünk szert, korábban nem is képzelt hatalommal manipuláljuk élet és halál kérdéseit. Ugyanakkor az jellemzi ezt a világot, és benne mindannyiunkat, hogy a lehetőségek, az eszközök felfaltak minket, felfalták a nagy célokat, és maguk céllá lettek. Cél lett sok minden, ami arra való, hogy könnyebbé tegye az életünket. Ezekért élünk, dolgozunk, hajtunk. Cél egy hön vágyott elektronikus kütyü, egy autó, egy lakás, egy állás, a karrier, stb. Nem maradt más, vagy alig-alig maradt más, mint az, ami megvásárolható, megszereshető, fogyasztható. Oroszlánként falja fel az életünket az, amit létrehoztunk. És közben azok, akik még nem léptek be ebbe a hajtásba (fiatalok), vagy akik már kiábrándultak belőle, jól érzik, hogy eltévedtünk. Világosan érzik, hogy ha ez egész világnak nincs értékes, valóságos és igaz célja és értelme, ha kérdés a következő nemzedékek és a föld jövője, mi lehet az én életem célja? Mibe kapcsolódhatok bele, miért érdemes élni, minek érdemes odaszentelni képességeimet, erőmet, időmet?

A másik jellemzője a népnek a keményszívűség. A keményszívűség, amit a próféta azzal kapcsol össze, hogy a közössége nem szereti és nem tiszteli Istent, magától értetődően jelenik meg a céltévesztettségben. Istennek nincs helye ott, ahol az ember azt hiszi, ő ad életet - akár az oroszlánnak - kezében van élet és halál, ő mindennek a kezdete és vége. Kemény a szívünk, mert az Isten iránti alázat és szeretet nem lágyítja meg, és nem fordít oda másik emberhez. És ezért elmondhatjuk mi is azt, amit a próféta: „*Olyanok lettünk, mintha sohasem uralkodtál volna rajtunk, mintha nem a te nevedről neveztek volna el.*” Olyan kétségbeejtő az emberek egyéni és közösségi helyzete, mintha Istennek már nyoma sem lenne a társadalomban. Mintha Istennek semmi köze nem lenne hozzánk – hozzád és hozzám. Mintha semmi hatásuk nem lenne már azoknak a közösségeknek, amelyek ebben az országban élnek. Mintha teljes győzelmet ülne a nép felett a pénz és a profit, a hazugság és a korrupció hatalma. Mintha Isten elfordította volna orcáját, és átadott volna annak, aminél jobbat úgysem érdemlünk.

Ebben a helyzetben, amelyet az imádság szavaival leírtunk, és amellyel könnyen azonosulhatunk az imádkozó ember *könyörögni, kiáltani* kezd az Úrhoz: „*Tekints le az égből, nézz le szent és dicső hajlékodból...*” A szorongatott helyzetben Istenhez fordul, akit teljes bátorsággal szólít meg. Vizsgáljuk meg, milyennek ismeri az Urat, akinek eljövételét vágyja? Milyennek látja azt az Urat, akihez ebben a kétségbeesett helyzetben könyörög, akinek feltárja panaszát?

Isten szent és dicső hajlékában lakozik, mondja, amivel azt fogalmazza meg, hogy Isten egészen más, mint ez a világ, amiben élünk. Túl van rajtunk, városunkon, népünkön, nyomorúságainkon, nincs bezárva, hozzákötve mindehhez. Szent és dicsőséges, különáll attól a valóságtól, amely eltévelyedett, istentelen, elveszett. Nem süpped bele ebbe a világba, nem lesz maga is mocskos, nem kacsint össze velünk. Amikor örvényként mindent be is szippant a hazugság, amikor mindent, ami igaz és tiszta, besároz és megront az anyagiasság, amikor a szeretet tettein csak gúnyolódni lehet, de az önző és csaló „ügyes”, Isten akkor sem rángatható le ebbe a posványba. Ő szent és dicsőséges.

Ezért mondja a próféta: *tekints le, nézz le!* Majd később: *Fordulj szolgálidhoz!* A kérést azonban csodálatos szavakkal nyomatékosítja. Így szól az Úrhoz nagy bizalommal és bátorsággal: „*Hol van féltő szereteted és hatalmad? Szíved megindulása és irgalmad miért marad távol tőlem?*”

Hiszen te vagy a mi atyánk...” Aki így imádkozik, az ismeri Isten szívét. Aki így kiált, az nemcsak Isten szentségéről, dicsőségéről, különállásáról tud, hanem az Úr semmihez sem fogható szeretetében bíz. Tudja, hogy még ebben a posványban, elveszettségben is szerető Úr. Istennek négy tulajdonságára apellál.

Hol van féltő szereteted? Ahogy Károli fordítja: Hol van buzgó szerelmed? Néped iránti egyedülálló szereteted, féltékenységed, hogy mi ne legyünk máséi, ne kövessünk más isteneket: hol van? Hol vagy, szerető Isten, miért hagysz bennünket ebben? Másodszor: hol van hatalmad? Szentségben és dicsőségben lakozol, de nem tudsz bennünket visszafordítani magadhoz? Túl nehéz lettünk számodra? Hol van erőd, amelyet korábban megmutattál, amellyel meglágyíthatod kemény szívünket? Majd így folytatja: „*Szíved megindulása és irgalmad miért marad távol tőlem?*” Micsoda imádság ez a próféta ajkáról! Szíved megindulása, azaz legbensőd megmozdulása. Szíved dobogása. Miért nem dobban meg értünk a szíved, miért nem szorul össze értünk a bensőd, miért nem indul fel rajtunk irgalmad? - kiált ez az ember. Igen, az elveszettségben, a hamis utakon járva, a kemény és istentelen szíveket ismerve Isten legmélyebb szeretetére számít a próféta.

Majd itt éri el az imádság a csúcspontját. Eddig azt mondta, tekints le, nézz le ránk, fordíts vissza, téríts meg bennünket, de egyszer csak úgy érzi, ez már nem elég. Ennél több kell Isten közelségéből, több kell Isten jelenlétéből, ennél többet követel a helyzet, amiben a panaszánek megszólal: „*Bárcsak szétszakítanád az eget, és leszállnál, hogy meginogjanak előtted a hegyek!*” Nem elég, hogy kinézel égi hajlékod ablakaiból, nem elég, hogy szívünket megragadod. Szakítsd szét az eget, és szállj le hozzánk, közénk. Ha Isten az égben van, mi pedig a földön, akkor gyere le te magad is, tépd szét, ami közöttünk van, és jelenj meg hatalommal és erővel – te, a szent és dicső, itt, az elveszettségben és megromlottságban. A szakítás, a tépés képe mindig erős érzelmekkel és indulatokkal kapcsolatos. Az ószövetségi ember meghasogatta ruháját a gyászban, vagy nemzeti válság idején. Így várja a próféta Isten eljövételét.

Isten a földön: nem mindennapos, nem magától értetődő, nem csendes alászállás; csak az ég széthasadásának képe elégséges arra, hogy ezt a csodát körülírja. És, azt várja, amikor leszáll az Isten, mint hajdan a törvényadáskor Mózesnek a Sínai hegyen, akkor a hegyek meginognak. A föld megrendül, a népek reszketnek, félelmetes dolgok történnek, Isten ellenségei elvesznek. Az imádkozó ember e világ minden kérdését, minden keservét, minden bűnét, minden reménységét ebben a kiáltásban sűríti össze: „*Bárcsak szétszakítanád az eget, és leszállnál...*” De vajon lehetséges-e ez? Létezik-e ilyen? Eljön-e a szabadulás? Lesz-e végső válasz minden kérdésre és nyomorúságra?n A válasz: igen. Jézus a válasz. És talán már senki nem kérdezi gúnyosan: de mi a kérdés...

II. Isten szétszakítja az eget és leszáll

Évszázadokkal azután, hogy ez az imádság először felhangzott, egy különös éjszaka különleges módon meghallgatásra talált. Meghallgatásra talált mindazok kiáltása, akik ezekkel a sorokkal tudtak együtt imádkozni akkor és azóta is. Isten kilépett dicsőséges és szent hajlékából, és egy gyermek született meg Betlehemben. Az ég meghasadása, az Isten dicsőségéből való kilépés nem lehetett több és teljesebb, mint hogy a mindenható Isten Jézus Krisztusban emberré lett. Igen, Isten nem csak lenézett a földre, hogy lássa, mi fáj az embereknek, és hogy tekintetével tanácsoljon, szavával gyógyítson, kérdésekre válaszoljon. Isten nemcsak annyit tett, hogy egyeseket megragadott, Szentlelkével felruházott, hogy ők legyenek követői és szószólói. Nemcsak közbeavatkozott, azzal, hogy számtalanszor csodát tett népe életében, és így mutatta meg hatalmát. Nemcsak annyit tett, hogy a halál szájából kimenekítette az övét, mint oly sokszor. Nem. Szétszakította az eget és leszállt. Belépett ebbe a világba, hogy részese legyen mindannak, ami miatt a próféta panaszáneket imádkozik. Úgy jött el, hogy addig itt marad, amíg végig nem éli egy ember történetét, születéstől a halálig. Nem mentette ki magát ebből a világból, még akkor sem, amikor Jézus a kereszten agonizált.

Az Úr szétszakította az eget, eljött hozzánk, eljött közénk. De szétfeszítette az Istenről való bármilyen radikális, vagy merész elképzelést is: Isten az, aki belépett ebbe a világba – nem Istenként, hanem védtelen, kiszolgáltatott, szülei gondviselésére szoruló gyermekként. Ki gondolta volna? Ki tudta volna ezt kitalálni? Ki tudta volna ezt megsejteni? Isten szíve nagyot dobbant, irgalma és féltő

szeretete fellobbant, hatalma megmutatkozott – éppen a karácsonyi történet szereplőinek gyengeségében, kivetett voltában.

És nem rendült meg a föld, nem inogtak meg a hegyek, nem rettentek meg az ellenségek. Ezt másképpen rendezte az Úr, mint ahogy a próféta várta. Nem látszott, hogy szétszakad az ég, nem volt különösebben feltűnő jele annak, hogy Isten minden kérdésre, szenvedésre, bűnre és reménységre önmagát adta válaszul Jézusban. A jel, a mennyei követek szavaival, ez volt a pásztoroknak: *„találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.”*

A pásztorok, e durva, félig nomád, a mezőn élő, a törvény szempontjából tisztátalan közösség elindultak oda, ahol Isten leszállt a földre. Isten földre szállása váratlan célt adott nekik. Célt, amely túlmutat a mindennapok kérdésein: melyik állat, mikor, hol, milyen körülmények között, mennyit ér, kihez tartozik, mibe kerül, hogy veszett el, mikor ellik... Ők elmentek azt meglátni, aki szétszakította az eget. Elmondták, amit a mennyei követől hallottak: Szabadító született, a felkent, a Messiás, ő ez a gyermek. Azután *„a pásztorok visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Istent mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogyan ő (az angyal) megüzente nekik.”* Egy közösséget látunk, akik nem tévelyegnek, és nem kemény a szívük. Világos út, egyértelmű cél, Istent magasztaló, benne örvendő szív. Más emberekké lettek. Tudták, Jézus eljövetele minden kérdésükre valóságos és végső válasz.

Jézus a válasz! – hirdeti karácsony nagy csodája. De mi a kérdés? – kérdezik sokan. Ha végigjártad most az imádság útját a prófétával, ha vele együtt Isten elé tártad szavakba öntve egyéni és közösségi elveszettségeinket, nincs már más kérdés, mint hogy neked is Jézus lett-e válasz? Az ő kérdése ma reggel hozzánk: minden személyes és minden közösségi kudarcunkkal, gyötrődésünkkel, reménytelenségünkkel oda tudunk-e állni az elé, akiben Isten szétszakította az eget? Megdobban-e immár a te szíved, felindul-e a te szereteted, és megnyílsz-e az előtt, aki egyszülött Fiát adta értünk? Eljött csendben, láthatatlanul, majd meghalt a kereszten, megalázva, de feltámadt a halálból, hogy majd egy nap újra visszajöjjön. És akkor, azon a napon, amikor Jézus visszajön, újra áthasítva az eget, akkor meginognak a hegyek, és elvesznek gyűlölői. De addig Isten féltő szeretetét, hatalmát, szíve megindulását és irgalmát nyújtja feléd. Térj hát meg a hiábavaló utakról, lágyítsd meg szíved, és leborulva imádjad őt! ÁMEN